

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу

Сяоцін Го (Xiaoqing Guo)

*на тему: «Формування комплексної технології управління підприємством» / «Developing an integrated enterprise management technology»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії з
галузі знань «Управління та адміністрування»
зі спеціальності 073 «Менеджмент»*

Актуальність теми дослідження

У сучасних умовах підприємства стикаються зі значним рівнем нестабільності та невизначеності в економічному, політичному та соціальному вимірах. Це означає, що менеджмент підприємства повинен мати здатність ефективно реагувати на зміни в цих сферах та швидко адаптуватися до нових умов. Крім того, сучасні технологічні та інноваційні процеси створюють нові можливості, але і ставлять перед підприємствами виклики щодо впровадження та оптимізації процесів управління.

Необхідність вдосконалення управлінських практик та впровадження нових технологій управління впливає з постійних змін у зовнішньому та внутрішньому оточенні підприємств, високої конкуренції та зростаючих вимог стейкхолдерів. Формування комплексної технології управління є стратегічною необхідністю для підприємств у забезпеченні їхньої стабільності та успішності.

Комплексна технологія передбачає інтеграцію різних управлінських підходів та моделей, таких як системний, процесний, синергетичний та інші, з метою створення цілісної системи управління, яка забезпечує оптимальне використання ресурсів та досягнення стратегічних цілей підприємства.

З огляду на вище зазначене, дисертаційна робота Сяоцін Го, що присвячена дослідженню проблеми формування комплексної технології управління підприємством з застосуванням концепції мета-менеджменту та ризик-

орієнтованого підходу, є актуальною та має важливе науково-теоретичне та практичне значення.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

В основу дослідження покладені теоретико-методичні положення і практичні розробки, що є частиною науково-дослідних робіт Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку НАН України за темою «Реструктуризація ланцюгів створення доданої вартості в лісопромисловому комплексі України в повоєнний період» (№ ДР 0123U103154), за якою авторкою розроблено процедуру оцінювання макро готовності країни до застосування комплексних інноваційних управлінських технологій та визначення якісної характеристики її рівня.

Наукові результати дисертаційного дослідження щодо розроблення концептуальних положень формування комплексної технології управління підприємством було використано також при виконанні науково-дослідної теми «Організаційно-економічне забезпечення економічного розвитку та економічної безпеки суб'єктів господарювання» (№ ДР 0122U000510) в Харківському національному університеті радіоелектроніки.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій

Ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи та опублікованими її авторкою науковими працями дає можливість відзначити, що наукові результати, висновки і рекомендації характеризуються високим ступенем обґрунтованості, що забезпечено використанням сучасних методів наукових досліджень, зокрема методів аналізу, синтезу, індукції, дедукції, порівняння, контент-аналізу, системного підходу, історико-логічного методу, багатовимірною факторного аналізу, таксономічного аналізу, експертного оцінювання, та є достатньо аргументованими.

Не викликає сумніву їх достовірність, оскільки вони ґрунтуються на

критичному аналізі значної кількості літературних джерел, у яких досліджуються теоретичні засади управління, положення технологічних теорій та технологічного підходу у менеджменті, проблеми використання ризик-орієнтованого підходу в управлінні, оцінці та використанні офіційних матеріалів та звітів Світового банку, Світового економічного форуму, Інституту статистики ЮНЕСКО, Всесвітньої бази даних показників телекомунікацій, Міжнародного інституту розвитку менеджменту, Міжнародної організації із стандартизації, даних періодичних видань тощо.

Обґрунтованість і достовірність результатів дослідження підтверджується також значним обсягом статистичного матеріалу та проведених розрахунків, за результатами аналізу яких виявлено тенденції та закономірності використання підприємствами управлінських технологій.

Роботу позитивно характеризує системність підходу до вирішення поставлених завдань, логічна побудова й аналіз причинно-наслідкових зв'язків. Висновки та рекомендації, сформульовані здобувачем, є достовірними, що підтверджується відповідними актами та довідками про впровадження.

Крім того, достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації, підтверджується публікацією основних результатів дослідження у наукових фахових і зарубіжних виданнях, оприлюдненням їх на міжнародних науково-практичних конференціях.

Дисертаційна робота відзначається чіткою послідовністю постановки і вирішення завдань та аргументацією значимості отриманих результатів. Робота побудована за цілісною схемою, окремі підрозділи логічно поєднані між собою, чим забезпечується комплексність та системність дисертаційного дослідження.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження

Загальним науковим результатом дисертаційного дослідження є розвиток теоретико-методологічних засад технологічного підходу у менеджменті та удосконалення методичного забезпечення і практичного інструментарію формування комплексної технології управління підприємством. Найсуттєвішими

результатами, які характеризують наукову новизну дослідження та особистий внесок дисертантки, є такі:

1. На базі інтеграції змістовних характеристик сукупності базових понять «технологія управління» та «система менеджменту» дано авторське визначення дефініції «комплексна технологія управління» як системи спеціалізованих управлінських технологій, що складається із скоординованих і впорядкованих процесів, процедур та операцій (с. 25-39). У авторському тлумаченні акцент зроблено також на збалансованому використанні спільних людських, інформаційних, матеріальних, інфраструктурних і фінансових ресурсів та на сприянні сталому розвитку. Запропоноване визначення інтегрує новітні та класичні підходи і ґрунтується на переході від застосування технологій управління, спрямованих на окрему складову або функцію менеджменту, до системи технологій. Це створює підґрунтя для подальшого визначення змісту управлінських процедур та інструментів управління у межах сформованої комплексної технології.

2. Розширено систему принципів формування комплексної технології управління підприємством на основі доповнення базових принципів менеджменту принципами технологізації, інтеграції систем менеджменту, ризик-менеджменту, сталого розвитку, управління досконалістю (с. 68-73). При цьому до специфічних принципів інтеграції систем менеджменту віднесено: залученість вищого керівництва; формалізація стратегії, політики, цілей і завдань; регламентація процесів і обов'язків; визначення потреб і інтересів стейкхолдерів; врахування ризиків; відповідність процесів визначеним вимогам; постійне вдосконалення компонентів комплексної технології управління.

3. Важливою частиною дослідження є розроблена концепція формування комплексної технології управління підприємством (с. 55-82), одним із центральних положень якої є застосування постулатів мета-менеджменту (с. 74-76), згідно із чим процес інтеграції управлінських технологій має починатися на мета-рівні, а комплексна технологія управління підприємством має бути вбудованою в стратегію організації. Застосування мета-менеджменту при

інтеграції спеціалізованих технологій управління сприятиме ефективній інституціоналізації комплексної технології. Також вагому роль у запропонованій концепції відведено необхідності оцінювання готовності до впровадження комплексної технології управління (с. 76-78) та застосуванню ризик-орієнтованого підходу при її формуванні та використанні (с. 79-81). Важливою позитивною стороною представленої концепції є поєднання системного, процесного, синергетичного, цільового, інноваційного, ризик-орієнтованого підходів, що є підґрунтям для розроблення методичних підходів та інструментарію інтеграції спеціалізованих управлінських технологій у єдину систему.

4. Розроблено методичний підхід до оцінювання готовності до впровадження комплексних інноваційних управлінських технологій на макrorівні (с. 85-118), який розвиває теорію готовності до змін та розширює існуючий управлінський інструментарій. Методичний підхід базується на використанні синтетичного індикатора готовності, який об'єднує таксономічні показники, та використовує оригінальну процедуру визначення якісних рівнів цих показників за допомогою правила «золотого перетину». Пропозиції дисертантки дозволяють врахувати широкий спектр факторів, таких як людський капітал, рівень цифрової трансформації, фінансова стійкість та інституційна підтримка, що є важливими для успішного впровадження нових управлінських технологій. Це дозволяє бізнесу та органам державного управління оцінювати та готувати країну до імплементації й використання управлінських та інших інновацій.

5. Побудовано холістичну модель формування комплексної технології управління підприємством, яка базується на положеннях мета-менеджменту і ризик-орієнтованому підході (с. 147-158). Вона розглядає процес управління як багатовимірний і включає оцінку на рівнях країни та окремих підприємств. У цій моделі основний акцент робиться на ризик-орієнтованому підході, що передбачає аналіз ризиків на різних рівнях: на рівні країни, на стратегічному рівні та на рівні конкретних управлінських технологій. При цьому кожній спеціалізованій технології управління приділяється окрема увага, що дозволяє провести

детальний аналіз ідентифікованих ризиків. Ця модель забезпечує цільове використання ресурсів та максимізацію ефективності управління, оскільки вона не лише орієнтується на впровадження нових технологій, а й забезпечує аналіз можливих ризиків та їх управління. Такий підхід дає можливість підприємствам адаптуватися до мінливого середовища та ефективно реагувати на виклики ринку, зберігаючи свою конкурентоспроможність.

6. Запропоновано процедуру оцінювання ризиків комплексної технології управління підприємствами (с.157-167). Її особливістю є оцінка ризиків, пов'язаних з різними спеціалізованими технологіями управління, враховуючи як кількісні, так і якісні параметри. Зокрема, для оцінки ризиків спеціалізованих технологій використовуються кількісні параметри, що уможлиблює отримання об'єктивної оцінки можливих загроз і ймовірностей їх виникнення. У той же час, для оцінки інтеграційних ризиків використовуються якісні параметри, що дозволяє здійснити комплексну оцінку взаємодії різних технологій та їх вплив на підприємство в цілому. Крім того, визначаються вагові коефіцієнти для кожного типу ризику за критерієм Фішберна, що дає можливість враховувати їх важливість та вплив на прийняття управлінських рішень. На основі цього здійснюється побудова інтегрального показника, що відображає загальний рівень ризику для підприємства. Такий підхід дозволяє забезпечити більш точну та комплексну оцінку ризиків при управлінні підприємством і підвищити ефективність стратегічних і тактичних рішень.

7. Розширено склад ключових показників ефективності функціонування комплексної технології управління підприємством на основі модифікованої збалансованої системи показників сталого розвитку, в якій виокремлено чотири ключові підсистеми: «результати», «стейкхолдери», «процеси» та «активатори» (с. 174-192). Для кожної з цих підсистем визначені цілі та показники, які відображають різні аспекти ефективності. Особливість пропозицій полягає у тому, що при визначенні цілей та показників були враховані три ключові напрямки: економічний, соціальний і екологічний. Цей підхід дозволяє комплексно оцінювати ефективність функціонування технології управління,

враховуючи вплив на різні сфери діяльності підприємства та забезпечуючи більш повне розуміння її впливу на сталий розвиток.

Теоретична цінність і практична значимість наукових результатів

Наукова цінність та практична значимість одержаних результатів обумовлена можливістю широкого застосування розроблених у дисертації теоретичних положень і методичного забезпечення формування комплексної технології управління підприємством.

Теоретична цінність наукових результатів полягає у обґрунтуванні концептуальних положень формування комплексної технології управління підприємством, розширенні системи принципів формування комплексної технології управління, розвитку понятійного апарату менеджменту завдяки визначенню сутності поняття «комплексна технологія управління підприємством».

Розроблена концепція формування комплексної технології управління підприємством є важливим внеском у теоретичні засади управління, пропонуючи застосування постулатів мета-менеджменту як центрального елемента у процесі інтеграції управлінських технологій. Застосування мета-менеджменту допомагає ефективно інституціоналізувати комплексну технологію управління. Крім того, концепція враховує необхідність оцінки готовності до впровадження комплексної технології управління та застосовує ризик-орієнтований підхід при її формуванні та використанні. Це сприяє підвищенню ефективності управління та зменшенню можливих ризиків. Особливою цінністю концепції є поєднання різних підходів, таких як системний, процесний, синергетичний, цільовий, інноваційний, ризик-орієнтований, що створює теоретичний фундамент для подальшого розвитку методичних підходів та інструментарію інтеграції управлінських технологій у єдину систему управління підприємством.

Теоретична цінність розширення системи принципів формування комплексної технології управління підприємством визначається доповненням базових принципів менеджменту новими принципами, які відображають важливі

аспекти технологізації, інтеграції систем менеджменту, ризик-менеджменту, сталого розвитку та управління досконалістю. Це допомагає розширити розуміння сучасних підходів до управління та створити підґрунтя для розвитку нових методів та інструментів менеджменту, що відповідають сучасним викликам та потребам підприємств у сфері управління.

Теоретичне значення уточнення сутності поняття «комплексна технологія управління підприємством» полягає в тому, що авторське визначення дефініції відображає комплексний характер управлінських процесів, процедур та операцій, що складають систему управлінських технологій. Основна увага в цьому визначенні приділяється також збалансованому використанню різних ресурсів та сприянню сталому розвитку. Це відкриває можливості для подальшого розвитку управлінських процедур та інструментів у межах сформованої комплексної технології.

Практична значимість розробок, представлених у дисертації, полягає у підвищенні результативності менеджменту підприємств за рахунок формування комплексних управлінських технологій, які найбільше відповідають особливостям їх розвитку, і завдяки цьому ефективно забезпечуватимуть управлінські процеси.

Практичне значення конкретизується в таких аспектах:

підвищення ефективності управління: пропозиції дисертантки дозволяють підприємствам збалансувати використання різних управлінських технологій з метою досягнення стратегічних цілей. Це сприяє підвищенню продуктивності, зниженню витрат та оптимізації бізнес-процесів;

мінімізація ризиків: застосування ризик-орієнтованого підходу дозволяє підприємствам ідентифікувати та управляти ризиками, пов'язаними з впровадженням нових управлінських технологій. Це допомагає уникнути можливих негативних наслідків і забезпечити стабільність діяльності;

підтримка сталого розвитку: розроблені методичні підходи враховують принципи сталого розвитку, сприяючи більш ефективному використанню ресурсів та мінімізації негативного впливу на навколишнє середовище;

удосконалення стратегічного управління: застосування мета-менеджменту

допомагає підприємствам краще формулювати та реалізувати свої стратегічні цілі, забезпечуючи їх відповідність місії та цілям.

Практична значимість результатів дослідження підтверджується їх впровадженням у діяльність підприємств. Рекомендації дисертантки щодо застосування ризик-орієнтованої моделі формування комплексної технології управління підприємством прийнято до впровадження Hangzhou Ruiying Intelligent Technology Co (довідка про впровадження 06.12.2023). Пропозиції щодо впровадження інтегрованої технології управління підприємством використано у діяльності Hangzhou Huanji Enterprise Consulting Co (довідка про впровадження 06.12.2023). Методичний інструментарій оцінки ризиків країни, стратегічного ризику та ризиків у межах кожної технології впроваджено в роботу ТОВ ВКФ «Електропромремонт» (довідка №1010-231 від 10.10.2023).

Повнота викладення наукових результатів дисертації в опублікованих працях

Основні результати дисертації викладено у 7 наукових публікаціях, а саме: 4 статті у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України; 1 стаття у періодичному науковому виданні, проіндексованому у базі даних Web of Science Core Collection; 1 стаття у періодичному науковому виданні, проіндексованому у базі даних Scopus, яка відноситься до першого-третього кuartилів відповідно до класифікації SCImago Journal Rank (<https://www.scimagojr.com/journalsearch.php?q=21101101859&tip=sid&clean=>), тому прирівнюється до двох наукових публікацій. Загальний обсяг опублікованих робіт складає 8,8 ум.-друк. арк., з них особисто здобувачеві належить 6,0 ум.-друк. арк.

Характер видань і зміст наукових праць відповідають вимогам щодо оцінювання повноти висвітлення одержаних результатів дисертаційної роботи на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Аналіз змісту наукових публікацій автора за темою дисертації, змісту дисертації дозволяє зробити висновок, що дисертаційна робота написана

науковим стилем, з підібраним відповідно до логіки дослідження інформаційно-методичним та ілюстративним матеріалом, згідно діючих на даний час вимог до наукових досліджень і наукових публікацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Наукові публікації повною мірою відображають наукову новизну результатів, отриманих у дисертації. Це дозволяє зробити висновок, що основні результати дисертаційного дослідження оприлюднені до захисту дисертації.

Академічна доброчесність

При глибокому розгляді дисертаційної роботи Сяоцін Го не виявлено академічного плагіату, фальсифікації та фабрикації, тобто порушень академічної доброчесності.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Поряд з позитивною оцінкою дослідження, за окремими положеннями, висновками та рекомендаціями, наведеними у дисертаційній роботі, слід зробити наступні зауваження, які в більшості випадків мають рекомендаційний характер та слугують підставою для їх обговорення в дискусійному порядку:

1. У п.1.1 дисертаційної роботи в контексті уточнення категоріально-понятійного апарату автор використовує такі поняття, як «технологія управління», «комплексна технологія управління», «система менеджменту», «інтегрована система менеджменту», проте висловлює свою точку зору щодо наявності спільних рис і відмінностей лише у поняттях «технологія управління» та «система менеджменту» (с. 34-39). Разом із цим, взаємозв'язок інших вказаних понять потребує більш детального розкриття.

2. У п. 2.2 слід було б надати більше обґрунтованості при формуванні окремих показників макро готовності до використання комплексної технології за складовими «людський капітал та дослідження»; «наявність та використання ІКТ, цифрова безпека і конфіденційність даних»; «фінансові ресурси та фінансовий розвиток»; «інституційне та бізнес-середовище» (с. 106-110). Так, не зовсім

зрозуміло, чому не усі показники, що входять, наприклад, до Глобального інноваційного індексу, або Індексу мережевої готовності, використані у авторській системі показників.

3. У дисертації в результаті практичної апробації підходу автора до визначення готовності країни до застосування комплексних технологій управління продемонстровано приклад Китаю (п. 2.2, с. 116-118). Робота значно виграла б, якщо б автор розрахував синтетичний показник також і для України.

4. Потребує додаткової аргументації концентрація уваги автора саме на збалансованій системі показників сталого розвитку при визначенні ключових показників ефективності технології управління підприємством (п. 3.3, с. 174-186). Не вказано, чому традиційна збалансована система показників не може бути використана для поставленого у дисертації завдання.

Проте вищенаведені зауваження та недоліки не впливають на загальну позитивну оцінку виконаного дисертаційного дослідження та не знижують наукову і практичну цінність дисертаційної роботи.

Загальний висновок

Дисертація Сяоцін Го «Формування комплексної технології управління підприємством» є самостійною завершеною, актуальною науковою-дослідною роботою, що має як теоретичне, так і прикладне значення. Сукупність представлених у ній наукових результатів дозволяє вирішити важливе наукове завдання удосконалення та розвитку теоретико-методичних засад формування комплексної технології управління підприємством. Дисертаційну роботу виконано на високому науковому рівні, її результати мають наукову новизну і практичну значимість.

Зміст дисертаційного дослідження відповідає обраній темі, повністю розкриває її і підтверджує, що автор вирішив поставлені в дослідженні завдання. Опубліковані за темою дисертації наукові праці в цілому відображають зміст роботи та положення, що виносяться автором на захист.

На підставі викладеного можна зробити висновок, що дисертаційна робота

Сяоцін Го «Формування комплексної технології управління підприємством» відповідає вимогам до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії, а саме вимогам пунктів 6, 7, 8 і 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою КМУ від 12.01.2022 р. №44, а її авторка Сяоцін Го заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії у галузі знань «Управління та адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент».

Завідувач кафедри економічної теорії,
маркетингу та економічної кібернетики
Центральноукраїнського національного
технічного університету
доктор економічних наук, професор

Руслана ЖОВНОВАЧ

Підпис професора Жовновач Р.І.

ЗАСВІДЧУЮ

Вчений секретар Центральноукраїнського
національного
технічного університету

Віктор КАЛІЧ